

Verrassender dan de uitslag van de verkiezingen zijn een groot deel van de commentaren daarop. De verkiezingsuitslag laat een versterkte voortzetting zien van de ontwikkeling in de laatste week van de campagne. PvdA en VVD boekten nog meer winst, de nederlaag van CDA, GroenLinks en gelukkig ook PVV was nog groter dan verwacht, de stagnatie bij de SP nog pijnlijker. Maar van een einde aan de polarisatie' of een 'herstel van het midden' zoals veel commentatoren menen is geen sprake. In tegendeel.

De VVD is de winnaar, en boekte de grootste overwinning in haar geschiedenis. En ze boekte die overwinning met de meest rechtse campagne in haar bestaan. Een campagne die, ondanks de eeuwige grijs van Mark Rutte in toon en inhoud nauwelijks van die van Wilders te onderscheiden was. Met haar leuze: “Meeleven met slachtoffers, niet met daders”doelde Rutte niet op de uitkeringsgerechtigden en de bankiers, maar probeerde hij de campagne van Wilders met zijn “aanpakken van Marokkaanse straatterroristen” de wind uit de zeilen te nemen. En, we moeten het toegeven, in het binnenhalen van Wilders stemmen is Rutte succesvol geweest.

Hetzelfde beeld zagen we aan de linkerkant. De PvdA onder leiding van Spekman en Samsom maten zich een links profiel aan om de SP kiezers te paaieren. Samsom had de ideologische veren die Wim Kok indertijd had afgeschud weer opgeplakt. Gesteund door de weifelende opstelling van de SP wist Samsom een grote slag te slaan. Maar Emile Roemer heeft gelijk als hij zegt dat bij de kiezers die Samsom in de loop van de campagne bij de SP heeft weggehaald de sympathie voor de SP niet is verdwenen. Zij hebben op de PvdA gestemd om Rutte uit het torentje te houden, en dat is mislukt. De PvdA mag dan nog zo euforisch zijn, haar doelstelling is mislukt, en ze is vrijwel zeker veroordeeld tot regeringsdeelname onder Rutte.

Volgens veel commentatoren is met deze uitslag de polarisatie in de politiek teruggedrongen. De Volkskrant kopte zelfs ‘Het midden is terug’. Niets is minder waar. Niet alleen hebben de twee winnaars: VVD en PvdA hun winst te danken aan het feit dat ze zich tegen elkaar afzetten en hebben ze bij hun kiezers de verwachting gewekt dat ze een half PVV – respectievelijk een half SP beleid zullen gaan voeren. En dat gaat moeilijk samen.

Het echte politieke midden is met de nederlaag van het CDA en de decimering van GroenLinks verder teruggelopen, ondanks de twee zetels winst van D66 en 50 plus. Het is nu vrijwel onvermijdelijk dat VVD en PvdA samen in het kabinet komen, met wat kleineren uit het midden als smeermiddel er tussen in. Beide partijen zullen grote moeite hebben om aan de verwachtingen van hun kiezers te voldoen, maar de PvdA zal daar het meeste problemen mee hebben. Daarmee ligt de sleutel in hoge mate in handen van de SP. Als de socialisten zich niet laten paaieren voor regeringsdeelname en geen verdere concessies doen liggen er mogelijkheden voor een effectieve linkse oppositie en een destabilisering van Rutte 2.

We leven niet meer in de tijden van Paars. Toen konden PvdA en VVD met economische wind in de rug regeren en afrekenen met stukjes van de erfenis van het ooit oppermachtige CDA. Nu zullen ze samen tegen de wind in moeten fietsen waarbij hun kiezers verschillende kanten op willen. Dat geeft de SP de mogelijkheid om de kop te nemen in een linkse demarrage.

Dit artikel verscheen oorspronkelijk op [Grenzeloos](#)